

GIMNAZJALNA OLIMPIADA WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

edycja I
eliminacje centralne

2 czerwca 2016 r.

Test z kluczem odpowiedzi i komentarzami

Instrukcja rozwiązywania testu

Na rozwiązanie testu przeznaczona jest 30 minut. Odliczanie czasu rozpoczyna się od momentu zakończenia czytania instrukcji.

Zawody odbywają się w warunkach kontrolowanej samodzielności. Komisja Centralna może zdyskwalifikować zawodnika na skutek stwierdzenia niesamodzielności odpowiedzi lub niespełnienia warunków formalnych określonych w Regulaminie Olimpiady i niniejszej instrukcji. Podczas zawodów zabronione jest w szczególności:

- posiadanie i używanie jakichkolwiek pomocy (kalkulatora, urządzeń z wbudowaną pamięcią, urządzeń z dostępem do internetu, tablic matematycznych, włączonego telefonu, słowników, podręczników i innych);
- odpisywanie czy porozumiewanie się pomiędzy zawodnikami;
- zmienianie miejsca podczas pisania testu lub zamienianie testu z innymi osobami;
- rozwiązywanie testu ołówkiem.

Test składa się z 20 pytań, w tym 10 łatwiejszych i 10 trudniejszych. Należy wybrać jedną, najlepszą odpowiedź lub pole „nie udzielam odpowiedzi” i zaznaczyć niebieskim lub czarnym długopisem lub piórem na dołączonym do testu arkuszu odpowiedzi. **Odpowiedzi nieprzeniesione do arkusza nie będą oceniane.** Maksymalnie można otrzymać 30 pkt.

Za udzielenie prawidłowej odpowiedzi na pytanie łatwiejsze zawodnik otrzymuje +1 pkt, za wskazanie nieprawidłowej odpowiedzi zawodnik otrzymuje -0,5 pkt. Za zaznaczenie pola „nie udzielam odpowiedzi” zawodnik uzyskuje 0 punktów.

Za udzielenie prawidłowej odpowiedzi na pytanie trudniejsze zawodnik otrzymuje +2 pkt., za wskazanie nieprawidłowej odpowiedzi zawodnik otrzymuje -0,5 pkt. Za zaznaczenie pola „nie udzielam odpowiedzi” zawodnik uzyskuje 0 punktów.

Wszystkie poprawki w arkuszu odpowiedzi traktowane są jako odpowiedzi błędne. Zaznaczenie więcej niż jednego pola lub niezaznaczenie żadnego pola odpowiedzi traktowane jest jako odpowiedź błędna.

Pola na pierwszej stronie testu należy wypełnić. Po zakończeniu pisania testu należy zwrócić zarówno arkusz odpowiedzi, jak i sam test.

Powodzenia!

TEST

1. (1 pkt) Obowiązkiem obywatela Polski nie jest:
- troska o dobro wspólne,
 - dbałość o stan środowiska,
 - dbanie o czystość języka polskiego,**
 - przestrzeganie prawa.

Artykuły 82 do 86 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. określają obowiązki obywatela. Wśród nich są te wskazane w odpowiedziach a, b i c – kolejno – w art. 82, 86 i 83. Dbanie o czystość języka polskiego nie jest w Konstytucji wymienione jako obowiązek.

2. (1 pkt) Który element nie jest niezbędny do powstania i przetrwania narodu?
- poczucie tożsamości narodowej,
 - państwo narodowe,**
 - świadomość narodowa,
 - kultura narodowa.

Aby naród mógł się wykształcić, niezbędne jest poczucie tożsamości narodowej, rozumianej jako przynależność do danego narodu, który jest różny od pozostałych. Jednym ze sposobów podkreślenia odmiennej tożsamości narodowej jest kultura narodowa. Ważne też jest istnienie świadomości narodowej, czyli postrzegania własnej społeczności jako narodu. Można też wskazać elementy, które nie są niezbędne, ale sprzyjają powstaniu i przetrwaniu narodu, jak np. istnienie języka narodowego czy też funkcjonowanie danego narodu w ramach własnego państwa (np. w przypadku Polaków w czasie zaborów naród przetrwał mimo braku własnego państwa).

3. (1 pkt) Trójelementowa definicja państwa nie odnosi się do:
- terytorium państwa,
 - ludzi zamieszkujących państwo,
 - zorganizowanej, suwerennej władzy,
 - formy rządów.**

Klasyczna trójelementowa definicja państwa wskazuje, że niezbędne są trzy elementy do powstania państwa: ludzie, terytorium i suwerenna, zorganizowana władza. Nie wspomina ona natomiast o tym, jaką formę rządów przyjęto.

4. (1 pkt) Która z zasad nie znalazłaby się w kodeksie etyki urzędniczej:
- relatywizm,**
 - obiektywizm,
 - profesjonalizm,
 - rzetelność.

Kodeksy etyki urzędniczej, niezależnie od urzędu, w którym obowiązują, zawierają wartości związane z wykonywaniem zawodu urzędnika, tymczasem relatywizm do tej grupy się nie kwalifikuje, ponieważ nie opisuje żadnej z ważnych cech, jakimi powinien charakteryzować się urzędnik.

5. (1 pkt) W Polsce za realizację polityki pieniężnej odpowiada:
- Europejski Bank Centralny,
 - Ministerstwo Finansów,
 - Narodowy Bank Polski,**
 - Rada Polityki Pieniężnej.

Narodowy Bank Polski realizuje założenia polityki pieniężnej stanowiące przez Radę Polityki Pieniężnej. Podstawowym zadaniem polityki pieniężnej jest utrzymywanie stabilnego poziomu cen. Od 1998 r. NBP stosuje strategię bezpośredniego celu inflacyjnego. Od początku 2004 r. ciągły cel inflacyjny wynosi 2,5 proc. z możliwością odchylenia do 1 punktu procentowego w górę lub w dół. Ponieważ Polska nie uczestniczy w strefie euro, kompetencje te nie należą do EBS. (źródło: http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/polityka_pieniezna.html).

6. (1 pkt) Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG) została powołana na mocy:
- Traktatów rzymskich,**
 - Traktatu amsterdamskiego,
 - Traktatu brukselskiego,
 - Traktatu nicejskiego.

Traktaty rzymskie obejmują Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą i Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej. Zostały one podpisane 25 marca 1957 r. w Rzymie, a weszły w życie 1 stycznia 1958 r. Doprowadziły do rozszerzenia procesu integracji europejskiej na ogólną współpracę gospodarczą. (źródło: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_pl.html).

7. (1 pkt) Funkcję Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego pełni obecnie (stan na marzec 2016 r.):
- Donald Tusk,
 - Jean-Claude Juncker,
 - Jerzy Buzek,
 - Martin Schulz.**

Na czele każdej z trzech głównych instytucji UE stoi przewodniczący:

- przewodniczący Parlamentu Europejskiego,
- przewodniczący Rady Europejskiej,
- przewodniczący Komisji Europejskiej.

Przewodniczącym Parlamentu Europejskiego od sierpnia 2014 r. jest Martin Schulz, a jego kadencja kończy się w styczniu 2017. W poprzedniej kadencji funkcję tę pełnił Jerzy Buzek. Przewodniczącym Rady Europejskiej jest Donald Tusk (kadencja: grudzień 2014 – maj 2017). Przewodniczącym Komisji Europejskiej jest Jean-Claude Juncker (kadencja: listopad 2014 – październik 2019). (źródło: http://europa.eu/about-eu/basic-information/eu-presidents/index_pl.htm#1).

8. (1 pkt) Największym pod względem wielkości populacji państwem o ustroju demokratycznym, w którym dominuje religia muzułmańska, jest:
- Arabia Saudyjska,
 - Islamska Republika Iranu,
 - Turcja,
 - Indonezja.**

Ku zaskoczeniu wielu obserwatorów kojarzących islam z Bliskim Wschodem największa populacja muzułmanów żyjących w systemie demokratycznym to obywatele Indonezji (ok. 250 milionów osób).

9. (1 pkt) Zgodnie z protokołem dyplomatycznym dziekanem (przewodniczącym) korpusu dyplomatycznego w Polsce jest:
- najstarszy wiekiem ambasador akredytowany w Polsce,
 - nuncjusz apostolski,**
 - ambasador Unii Europejskiej,
 - ambasador USA.

W Polsce zwyczajowo dziekanem korpusu dyplomatycznego jest nuncjusz apostolski – ambasador Watykanu.

10. (1 pkt) Pokojowa Nagroda Nobla jest wręczana w:

- a) **Szwecji**,
- b) Norwegii,
- c) Danii,
- d) Francji.

Nagroda jest corocznie wręczana przez króla Szwecji 10 grudnia w Sztokholmie.

11. (2 pkt) Human Development Index jest wskaźnikiem rozwoju społecznego (ludzkiego) opracowywanym przez:

- a) Bank Światowy,
- b) Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju,
- c) **Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju**,
- d) Unię Europejską.

HDI został opracowany przez Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP). Wprowadzenie tego wskaźnika zwróciło uwagę na znaczenie danych pozaekonomicznych przy ocenie zrównoważonego rozwoju poszczególnych państw, które to dane traktowane były jako drugorzędne wobec wskaźników makroekonomicznych, a przede wszystkim wobec PKB. HDI pozwala na pełniejszą ocenę poziomu rozwoju aniżeli PKB na jednego mieszkańca czy pozostałe miary ekonomiczne, zwłaszcza jeśli jest analizowany wraz z innymi wskaźnikami rekomendowanymi przez UNDP, dotyczącymi poszczególnych obszarów (dziedzin) rozwoju gospodarczego, społecznego i demograficznego, a także danymi obrazującymi zanieczyszczenie środowiska, stopień bezpieczeństwa osobistego i inne aspekty życia w danym kraju. (źródło: UNIC 2004, http://www.unic.un.org.pl/nhdr/nhdr2004/roz12_hdi.pdf oraz HDR, <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>)

12. (2 pkt) Do strefy Schengen nie należy (stan na marzec 2016 r.):

- a) Szwecja,
- b) Norwegia,
- c) **Cypr**,
- d) Islandia.

Strefa Schengen obejmuje następujące państwa:

- Austria, Belgia, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Węgry, Włochy;
- Norwegia, Islandia – państwa stowarzyszone stosujące reżim Schengen;

Państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) pozostające poza obszarem Schengen to: Wielka Brytania i Irlandia, a także Cypr, Bułgaria i Rumunia. Wielka Brytania i Irlandia podjęły decyzję o zachowaniu kontroli granicznych na granicach z innymi państwami członkowskimi UE, jednakże mogą stosować niektóre postanowienia dotyczące współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. (źródło: <https://www.mswia.gov.pl/pl/wspolpraca-miedzynarod/unia-europejska/schengen/7094.dok.html>).

13. (2 pkt) Do państw BRICS nie zalicza się:
- a) Brazylii,
 - b) **Indonezji**,
 - c) Chin,
 - d) Republiki Południowej Afryki.

Do grupy państw BRICS zalicza się: Brazylię (Brasilia), Rosję (Russia), Indie (India), Chiny (China) i Republikę Południowej Afryki (South Africa). Skrót BRICS pochodzi od pierwszych liter nazw tych państw w języku angielskim. (źródło: <http://brics.itamaraty.gov.br/about-brics/information-about-brics>).

14. (2 pkt) Które z państw Ameryki Południowej jest członkiem OECD:
- a) Argentyna,
 - b) Brazylia,
 - c) **Chile**,
 - d) Wenezuela.

Chile jest jedynym państwem Ameryki Południowej w OECD. Chile przystąpiło do OECD w 2010 r. W 2016 r. OECD liczy 34 państwa członkowskie. Organizacja ta powstała w 1960 r. (źródło: <http://www.oecd.org/about/membersandpartners/list-oecd-member-countries.htm>).

15. (2 pkt) Falklandy/Malwiny to archipelag w pobliżu wybrzeża Ameryki Południowej, o który w sporze terytorialnym z Wielką Brytanią pozostaje:
- a) Brazylia,
 - b) Urugwaj,
 - c) **Argentyna**,
 - d) Wenezuela.

Falklandy / Malwiny były w 1982 roku nawet obiektem konfliktu zbrojnego między Argentyną a Wielką Brytanią. Obecnie Wielka Brytania ignoruje pretensje terytorialne ze strony Argentyny. Władze argentyńskie z kolei nie nagłaśniają sporu, licząc na pozytywny dla siebie wynik referendum regionalnego o przynależności państwowej (miały miejsce już dwa, oba z wynikiem korzystnym dla Wielkiej Brytanii).

16. (2 pkt) Poniższe zdjęcie stało się symbolem jednego z ważnych wydarzeń w dziejach Polski w XX w. Jakiego?

Źródło: <http://culture.pl>

- a) wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.,
- b) wprowadzenia stanu wojennego w 1981 r.,**
- c) obrad Okrągłego Stołu w 1989 r.,
- d) wyboru Wojciech Jaruzelskiego na prezydenta PRL w 1989 r.

Zdjęcie, autorstwa Ch. Niedenthala, zostało zrobione z ukrycia w pierwszym dniu stanu wojennego w Warszawie, przy nieistniejącym już obecnie kinie Moskwa (ul. Puławska w Warszawie). Tylko w czasie wprowadzania stanu wojennego w 1981 r. LWP było masowo wykorzystywane do służby patrolowej i kontrolowania sytuacji na terenie całego kraju.

17. (2 pkt) Dopasuj poniższe flagi do nazw państw europejskich:

- a) 1 – Hiszpania; 2 – Litwa; 3 – Szwajcaria,
- b) 1 – Łotwa; 2 – Litwa; 3 – Austria,**
- c) 1 – Austria; 2 – Belgia; 3 – Łotwa,
- d) 1 – Portugalia; 2 – Rumunia; 3 – Słowacja.

źródło: <http://www.flagipanstw.eu>

1.

2.

3.

Niniejsze zadanie ma na celu sprawdzenie znajomości flag wybranych państw europejskich.

18. (2 pkt) Xi Jinping to:
- a) Prezydent Chińskiej Republiki Ludowej,
 - b) Prezydent Republiki Chińskiej,
 - c) Premier Chińskiej Republiki Ludowej,
 - d) **Przewodniczący Chińskiej Republiki Ludowej.**

Przewodniczący Chińskiej Republiki Ludowej to oficjalnie głowa państwa w ChRL. Konstytucja przewiduje dla tego urzędu jedynie funkcje ceremonialno-reprezentacyjne, a faktyczna władza nad państwem znajduje się w rękach sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Chin i przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej. Obecnie Przewodniczącym ChRL jest Xi Jinping. Często błędnie, ze względu na tłumaczenia z angielskiego, głowę Państwa ChRL nazywa się Prezydentem.

19. (2 pkt) Obywatele wybierają najwięcej przedstawicieli do drugiej izby parlamentu:
- a) na Słowacji,
 - b) w Republice Federalnej Niemiec,
 - c) w Wielkiej Brytanii,
 - d) **w Polsce.**

Z wymienionych państw jedynie w Polsce obywatele wybierają przedstawicieli do drugiej izby parlamentu. Na Słowacji druga izba nie istnieje, w Niemczech jej członkowie są delegowani przez rządy poszczególnych krajów związkowych a nie wybierani przez obywateli, w Wielkiej Brytanii są z kolei mianowani przez monarchę na wniosek premiera. Jako podchwytliwe pytanie za dwa punkty.

20. (2 pkt) Którymi numerami oznaczono na poniższej mapie państwa należące do Grupy Wyszehradzkiej?

- a) 8, 9, 11,
- b) 4, 5, 6, 7, 11, 12,
- c) **2, 4, 10, 11,**
- d) 1, 3, 8, 9.

Grupa Wyszehradzka obejmuje: Czechy, Polskę, Słowację i Węgry.